

(ฉบับร่าง)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

พุทธศักราช

ความคิดเห็นและข้อเสนอ

โดย

พรรคพลังแผ่นดินไทย

วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๕๐

- ใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ เป็นต้นแบบ
- ประกอบด้วยคำอธิบาย เหตุผลและข้อสังเกต

 | MAC EDUCATION

“ข้าพเจ้ามีความเต็มใจที่จะสละอำนาจอันเป็นของข้าพเจ้าอยู่แต่เดิม
ให้แก่ราษฎรโดยทั่วไป แต่ข้าพเจ้าไม่ยินยอมยกอำนาจทั้งหลายของข้าพเจ้า
ให้แก่ผู้ใด คณะใดโดยเฉพาะ เพื่อใช้อำนาจนั้นโดยสิทธิขาด
และโดยไม่ฟังเสียงอันแท้จริงของประชาราษฎร”

พระราชหัตถเลขาในพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว

๒ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๗๗

“เราจะปกครองแผ่นดินโดยธรรม
เพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม”

ปฐมบรมราชโองการในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ภูมิพลอดุลยเดชมหาราช

๕ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๙๓

ณ พระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัย

“... ในบ้านเมืองนั้น มีทั้งคนดีและคนไม่ดี
ไม่มีใครที่จะทำให้คนทุกคนเป็นคนดีได้ทั้งหมด
การทำให้บ้านเมืองมีความปกติสุข เรียบร้อย
จึงมิใช่การทำให้ทุกคนเป็นคนดี
หากแต่อยู่ที่การส่งเสริมคนดี
ให้คนดีปกครองบ้านเมือง
และควบคุมคนไม่ดี ไม่ให้มีอำนาจ
ไม่ให้ก่อความเดือดร้อนวุ่นวายได้ ...”

พระบรมราโชวาทในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราช

ในพิธีเปิดงานชุมนุมลูกเสือแห่งชาติ วันที่ ๑๑ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๒

ณ ค่ายลูกเสือวชิราวุธ จังหวัดชลบุรี

(ฉบับร่าง)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช

ISBN : 978-974-412-026-7

สงวนลิขสิทธิ์ตามกฎหมาย ห้ามลอกเลียน ไม่ว่าจะเป็นส่วนหนึ่ง
ส่วนใดของหนังสือเล่มนี้ นอกจากจะได้รับอนุญาต

จัดพิมพ์และจัดจำหน่ายโดย

บริษัท สำนักพิมพ์แม็ค จำกัด
MAC PRESS CO., LTD.

ส่งมอบหนังสือไปรษณีย์ลาดพร้าว ในนาม บริษัท สำนักพิมพ์แม็ค จำกัด

เลขที่ ๙/๙๙ อาคารแม็ค ซอยลาดพร้าว ๓๘ ถนนลาดพร้าว แขวงจันทระเกษม เขตจตุจักร กรุงเทพฯ ๑๐๙๐๐

☎ ๐-๒๙๓๘-๒๐๒๒-๗ โทรสาร ๐-๒๙๓๘-๒๐๒๘

E-mail : macpress@MACEducation.com www.MACEducation.com

พิมพ์ที่ : หก. : ซีแอนด์เอ็นบีค ☎ ๐-๒๔๒๖-๓๑๙๘

คำนำ

พรรคพลังแผ่นดินไทยได้จัดประชุมถกเถียงอภิปรายเพื่อจัดทำร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับใหม่ พุทธศักราช โดยใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ เป็นต้นแบบ, และใช้หลักการในปฏิญญาสิทธิเสรีภาพของประเทศไทยเป็นหลักการพื้นฐาน. การประชุมมีทั้งสิ้น ๒๐ ครั้ง โดยแต่ละครั้งใช้เวลาประมาณ ๔ ชั่วโมง. วิธีการจัดทำร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับใหม่ พุทธศักราช มีอยู่ ๒ ขั้นตอนคือ

ขั้นตอนที่ ๑ มีการตั้งประเด็นถกเถียงอภิปรายหรือที่เรียกว่าสนทนาธรรมเกี่ยวกับระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย โดยมองที่โครงสร้าง ๓ อำนาจอ ได้แก่ อำนาจอธิปไตย, บริหาร, และตุลาการ รวมทั้งส่วนสำคัญอื่นๆ โดยมีการอภิปรายอย่างกว้างขวางจนได้ข้อสรุป.

ขั้นตอนที่ ๒ จากข้อสรุปที่ได้ในขั้นตอนที่ ๑ ก็เริ่มแก้ไขรัฐธรรมนูญโดยเรียงทีละมาตรา. ในกรณีที่ไม่มีแก้ไขจะมีคำอธิบายพอเป็นสังเขปในมาตราที่สำคัญ. ในกรณีที่มีการแก้ไขก็จะมีคำอธิบายที่เป็นหลักการตามปรัชญาการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข. มีการนำเสนอประสบการณ์และความเป็นจริงทางการเมือง รวมตลอดทั้งขนบธรรมเนียมประเพณี การบริหารราชการแผ่นดิน เช่น ระบบศาล, การปกครองส่วนท้องถิ่น, ประเพณีทางสังคม ฯลฯ มาใช้ในการแก้ไขรัฐธรรมนูญด้วย.

การเปลี่ยนแปลงและประเด็นข้อเสนอแนะทั้งหมดนี้ก็เพื่อให้รัฐธรรมนูญที่จัดทำขึ้นใหม่โดยใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ เป็นต้นแบบ เป็นรัฐธรรมนูญที่จะนำไปสู่การพัฒนาการปกครองแบบประชาธิปไตยที่ต่อเนื่องและยั่งยืน, รักษาปรัชญาและหลักการประสมประสานกับความเป็นจริงทางการเมืองและความเป็นไปได้ทางปฏิบัติ.

พรรคพลังแผ่นดินไทย จึงขอนำเสนอร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับใหม่ พุทธศักราช โดยมีรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ เป็นต้นแบบเพื่อการพิจารณา, และพรรคพลังแผ่นดินไทยพร้อมที่จะฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ เพื่อให้รัฐธรรมนูญฉบับใหม่มีความสมบูรณ์ต่อไป.

พรรคพลังแผ่นดินไทย

หมายเหตุ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ เดิมไม่มีการใส่เครื่องหมายวรรคตอน. พรรคพลังแผ่นดินไทยมีความคิดเห็นว่าการใส่เครื่องหมายวรรคตอนจะช่วยให้เกิดความชัดเจนในการตีความ, จึงได้พยายามใส่เครื่องหมายวรรคตอนลงในร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้โดยนักวิชาการภาษาไทย. พรรคพลังแผ่นดินไทยหวังว่าร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่จะมีการใช้เครื่องหมายวรรคตอนเพื่อป้องกันปัญหาการตีความกฎหมาย, และเพื่อเป็นตัวอย่างที่ดีของการใช้ภาษาไทยต่อไป.

๒๐ ประเด็นหลักในการแก้ไขรัฐธรรมนูญ ปี ๒๕๕๐

เสนอโดย

พรรคพลังแผ่นดินไทย

๑. สมาชิกพรรคการเมืองยังคงต้องสังกัดพรรคการเมือง ๕๐ วันเหมือนเดิม, ยกเว้นในกรณียุบสภาตามมาตรา ๑๐๗ (๔) ที่เสนอแก้ไข. นอกจากนี้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรยังมีสิทธิยื่นคำร้องต่อศาลการเมือง (องค์กรที่จัดตั้งขึ้นใหม่) เพื่อขอย้ายพรรคพร้อมด้วยเหตุผล, โดยเฉพาะอย่างยิ่งเหตุผลในพรรค ๓ ของมาตรา ๔๗, เพื่อไม่ให้เสียสมาชิกภาพการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ตามมาตรา ๑๑๘ (๘) ที่เสนอแก้ไข.
๒. สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมี ๒ ประเภทคือ แบบเขตเดียวคนเดียว ๔๐๐ คน, และแบบบัญชีรายชื่อ ๑๐๐ คน. สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบเขตเดียวคนเดียวไม่มีการกำหนดคุณสมบัติการศึกษา. แต่ในกรณีแบบบัญชีรายชื่อต้องจบการศึกษาในระดับปริญญาตรีเป็นอย่างต่ำ, และอายุต้องไม่ต่ำกว่า ๔๐ ปีบริบูรณ์, ทั้งนี้เพื่อให้มีคุณสมบัติและวัยวุฒิสูงพอที่จะทำหน้าที่เกี่ยวกับนิติบัญญัติโดยเฉพาะ. ตามมาตรา ๑๐๗ (๒), (๓) ที่เสนอแก้ไข.
๓. คะแนนของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อให้ถือ ๑ เปอร์เซ็นต์ของผู้มาใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งต่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ ๑ คน, ตามมาตรา ๑๐๐ ที่เสนอแก้ไข.
๔. วุฒิสภาประกอบด้วยสมาชิก ๒๐๐ คน, โดยแบ่งออกเป็น ๓ ประเภท
 - ก. มาจากการเลือกตั้งจังหวัดละ ๑ คน,
 - ข. เลือกตั้งกันเองในกลุ่มอาชีพ ๑๐๐ คน,
 - ค. ที่เหลือมาจากการแต่งตั้ง,ตามมาตรา ๑๒๑ ที่เสนอแก้ไข.
๕. นายกรัฐมนตรีต้องแต่งตั้งจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร, โดยการลงมติในสภาผู้แทนราษฎรเป็นการลับ. คณะรัฐมนตรีประกอบด้วย นายกรัฐมนตรี ๑ คน, และรัฐมนตรีอื่นๆ ไม่น้อยกว่า ๓๕ คน, แต่ไม่เกิน ๔๕ คน. ตามมาตรา ๒๐๑, ๒๐๒ ที่เสนอแก้ไข.
๖. นายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีที่แต่งตั้งจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไม่ต้องลาออกจากสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร, แต่ไม่มีสิทธิลงมติในสภา, ตามมาตรา ๒๐๔ ที่เสนอแก้ไข.
๗. การเปิดอภิปรายไม่ไว้วางใจนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีให้ใช้เสียงสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ๑ ใน ๕ ของจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มีอยู่, หรือประชาชนผู้มีสิทธิลงคะแนนเลือกตั้งเข้าชื่อกันไม่น้อยกว่า ๕๐,๐๐๐ คนร้องขอต่อผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร เพื่อให้เปิดอภิปรายไม่ไว้วางใจนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรี. ตามมาตรา ๑๘๕, ๑๘๖ ที่เสนอแก้ไข.
๘. สมัยประชุมสภาผู้แทนราษฎรมี ๒ สมัยและให้เป็นสมัยประชุมสามัญทั่วไปทั้ง ๒ สมัย, ตามมาตรา ๑๕๕ ที่เสนอแก้ไข.
๙. ประชาชนผู้มีสิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งมีสิทธิเข้าชื่อกันไม่น้อยกว่า ๑๐๐,๐๐๐ คน เพื่อเสนอรัฐสภาให้แก้ไขรัฐธรรมนูญได้, ตามมาตรา ๓๑๓ ที่เสนอแก้ไข.

- นอกจากนี้โปรดดูข้อเสนอแนะการแก้ไขในมาตราอื่นๆ ที่สำคัญ เช่น มาตรา ๗๔, ๗๕, ๗๖, ๗๘, ๗๙, ๘๐, ๘๓, ๘๔, ๑๑๑, ๑๑๓, ๑๒๖, ๑๒๙, ๑๓๒, ๑๓๙, ๑๔๑, ๑๔๕, ๑๔๗, ๑๔๘, ๑๔๙, ๑๖๕, ๑๖๗, ๑๘๐, ๒๐๓, ๒๑๐, ๒๕๕, ๒๕๘ ฯลฯ และข้อห้ามในบทเฉพาะกาล.

สารบัญ

	หน้า
คำปรารภ	๑
หมวด ๑ บททั่วไป (มาตรา ๑-๓)	๒
หมวด ๒ พระมหากษัตริย์ (มาตรา ๔-๒๕)	๓
หมวด ๓ สิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย (มาตรา ๒๖-๖๕)	๖
หมวด ๔ หน้าที่ของชนชาวไทย (มาตรา ๖๖-๗๐)	๑๓
หมวด ๕ แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ (มาตรา ๗๑-๘๕)	๑๓
หมวด ๖ รัฐสภา	๑๖
ส่วนที่ ๑ บททั่วไป (มาตรา ๘๐-๘๗)	๑๖
ส่วนที่ ๒ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (มาตรา ๘๘-๑๒๐)	๑๘
ส่วนที่ ๓ วุฒิสภา (มาตรา ๑๒๑-๑๓๕)	๒๕
ส่วนที่ ๔ คณะกรรมการการเลือกตั้ง (มาตรา ๑๓๖-๑๔๘)	๒๘
ส่วนที่ ๕ บทที่ใช้แก่สภาทั้งสอง (มาตรา ๑๔๙-๑๕๒)	๓๒
ส่วนที่ ๖ การประชุมร่วมกันของรัฐสภา (มาตรา ๑๕๓-๑๕๕)	๔๔
ส่วนที่ ๗ ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา (มาตรา ๑๕๖-๑๕๘)	๔๕
ส่วนที่ ๘ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (มาตรา ๑๕๙-๒๐๐)	๔๖
หมวด ๗ คณะรัฐมนตรี (มาตรา ๒๐๑-๒๓๒)	๔๗
หมวด ๘ ศาล	๕๓
ส่วนที่ ๑ บททั่วไป (มาตรา ๒๓๓-๒๕๐)	๕๓
ส่วนที่ ๒ ศาลรัฐธรรมนูญ (มาตรา ๒๕๑-๒๗๐)	๕๗
ส่วนที่ ๓ ศาลยุติธรรม (มาตรา ๒๗๑-๒๗๕)	๖๒
ส่วนที่ ๔ ศาลปกครอง (มาตรา ๒๗๖-๒๘๐)	๖๓
ส่วนที่ ๕ ศาลการเมือง (มาตรา ๒๘๐ ทวิ)	๖๔
ส่วนที่ ๖ ศาลทหาร (มาตรา ๒๘๑)	๖๕

หมวด ๕ การปกครองส่วนท้องถิ่น (มาตรา ๒๘๒-๒๙๐)	๖๕
หมวด ๑๐ การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ	๖๗
ส่วนที่ ๑ การแสดงบัญชีรายการทรัพย์สินและหนี้สิน (มาตรา ๒๙๑-๒๙๖)	๖๗
ส่วนที่ ๒ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (มาตรา ๒๙๗-๓๐๒)	๖๙
ส่วนที่ ๓ การถอดถอนจากตำแหน่ง (มาตรา ๓๐๓-๓๐๗)	๗๑
ส่วนที่ ๔ การดำเนินคดีอาญากับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง (มาตรา ๓๐๘-๓๑๑)	๗๓
หมวด ๑๑ การตรวจเงินแผ่นดิน (มาตรา ๓๑๒)	๗๔
หมวด ๑๒ การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ (มาตรา ๓๑๓)	๗๕
บทเฉพาะกาล (มาตรา ๓๑๔-๓๑๖)	๗๖

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

สมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช
สยามินทราธิราช บรมนาถบพิตร
ตราไว้ ณ วันที่ ๑๑ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๔๐
เป็นปีที่ ๕๒ ในรัชกาลปัจจุบัน

ศุภมัสดุ พระพุทธศาสนกาลเป็นอดีตภาค ๒๕๔๐ พรรษา ปัจจุบันสมัย จันทรคตินิยม
พฤษภสมพัตสร อัสสขุฆมาส สุกดปักษ์ ทสมิทธิ สุริยคติกาล ตุลาคมมาส เอกาทสมสูตรทิน โสรวาร โดย
กาลบริเวท.

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มหิตลาธิเบศรรามาธิบดี จักรีนฤพดินทร
สยามินทราธิราช บรมนาถบพิตร ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้ประกาศว่า โดยที่ประเทศ
ไทยได้มีรัฐธรรมนูญประกาศใช้เป็นหลักในการปกครองประเทศตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์
ทรงเป็นประมุขมาเป็นเวลากว่าหกสิบห้าปีแล้ว. ในช่วงระยะเวลาดังกล่าวได้มีการยกเลิกและแก้ไข
เพิ่มเติมรัฐธรรมนูญหลายครั้ง, แสดงว่ารัฐธรรมนูญย่อมเปลี่ยนแปลงได้ตามความเหมาะสมแห่งกาลเวลา
และสถานการณ์ของบ้านเมือง. รัฐธรรมนูญจะต้องกำหนดกฎเกณฑ์สำคัญที่กระฉ่างแจ้ง, ชัดเจน, สามารถ
ใช้เป็นหลักในการปกครองประเทศ, และเป็นแนวทางในการจัดทำกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ, และ
กฎหมายอื่นซึ่งสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญได้. และโดยที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๓๔,
ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๖) พุทธศักราช ๒๕๓๕, ได้
บัญญัติให้มีสภาร่างรัฐธรรมนูญขึ้น, ประกอบด้วยสมาชิกที่ได้รับเลือกตั้งจากรัฐสภาจำนวนเก้าสิบเก้าคนมี
หน้าที่จัดทำร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ทั้งฉบับ เพื่อเป็นพื้นฐานสำคัญในการปฏิรูปการเมือง. และได้ทรง
พระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้สมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญเข้าเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาทรับพระราชทาน
กระแสร่างราชดำรัสเพื่อเป็นสิริมงคลแก่การทำงาน. ภายหลังจากนั้นสภาร่างรัฐธรรมนูญได้จัดทำร่าง
รัฐธรรมนูญ โดยมีสาระสำคัญเป็นการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน, ให้ประชาชนมี
ส่วนร่วมในการปกครองและตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐเพิ่มขึ้น, ตลอดจนปรับปรุงโครงสร้างทางการเมือง
ให้มีเสถียรภาพและประสิทธิภาพยิ่งขึ้น, ทั้งนี้ โดยได้คำนึงถึงความคิดเห็นของประชาชนเป็นสำคัญ, และ
ได้ดำเนินการตามขั้นตอนที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๓๔, ซึ่งแก้ไข
เพิ่มเติมโดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๖) พุทธศักราช ๒๕๓๕, แล้วทุกประการ.

คำอธิบาย

คำปรารภควรจะเขียนขึ้นหลังจากที่มีการจัดทำร่างรัฐธรรมนูญใหม่เสร็จแล้ว เพื่อประมวล เหตุการณ์ในการจัดทำร่างรัฐธรรมนูญได้อย่างถูกต้องครบถ้วน, รวมทั้งเจตนารมณ์ ซึ่งต้องสะท้อน ถึงความต้องการของสังคมด้วย.

เมื่อรัฐสภาได้พิจารณาร่างรัฐธรรมนูญที่สภาร่างรัฐธรรมนูญจัดทำขึ้นอย่างรอบคอบแล้ว, ได้ลงมติเห็นชอบให้นำร่างรัฐธรรมนูญขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายเพื่อทรงลงพระปรมาภิไธยให้ประกาศใช้เป็นรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยสืบไป. ทรงพระราชดำริว่า สมควรพระราชทานพระบรมราชานุมัติตามมติของรัฐสภา.

จึงมีพระบรมราชโองการดำรัสเหนือเกล้าเหนือกระหม่อมให้ตรารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับนี้ขึ้นไว้ให้ใช้แทนรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๓๔, ซึ่งได้ตราไว้ ณ วันที่ ๘ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๓๔, ตั้งแต่วันประกาศนี้เป็นต้นไป.

ขอปวงชนชาวไทยจงร่วมจิตร่วมใจสมัครสโมสรเป็นเอกฉันท์, ในอันที่จะปฏิบัติตามและพิทักษ์รักษารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยนี้ เพื่อธำรงคงไว้ซึ่งระบอบประชาธิปไตย, และนำมาซึ่งความผาสุกสิริสวัสดิ์, พัฒนาชัยมงคล, อเนกสุกผลสกลเกียรติยศสถาพร แก่อาณาประชาราษฎร์ทั่วสยามรัฐสีมา, สมดังพระบรมราชปณิธานปรารภนาทุกประการ เทอญ.

หมวด ๑ บททั่วไป

มาตรา ๑ ประเทศไทยเป็นราชอาณาจักรอันหนึ่งอันเดียว จะแบ่งแยกไม่ได้.

มาตรา ๒ ประเทศไทยมีการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข.

มาตรา ๓ อำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชนชาวไทย. พระมหากษัตริย์ผู้ทรงเป็นประมุขทรงใช้อำนาจนั้นทางรัฐสภา, คณะรัฐมนตรี, และศาล ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้.

มาตรา ๔ ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์, สิทธิและเสรีภาพของบุคคล, ย่อมได้รับความคุ้มครอง.

มาตรา ๕ ประชาชนชาวไทยไม่ว่าเหล่ากำเนิด, เพศ, หรือศาสนาใด, ย่อมอยู่ในความคุ้มครองแห่งรัฐธรรมนูญนี้เสมอกัน.

มาตรา ๖ รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ. บทบัญญัติใดของกฎหมาย, กฎ, หรือข้อบังคับ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญนี้, บทบัญญัตินั้นเป็นอันใช้บังคับมิได้.

มาตรา ๗ ในเมื่อไม่มีบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้บังคับแก่กรณีใด, ให้วินิจฉัยกรณีนั้นไปตามประเพณีการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข.

คำอธิบาย หมวด ๑ บททั่วไป

มาตรา ๑ ไม่แก้ไข

ข้อสังเกต เพราะหลักการประเทศไทยเป็นเอกรัฐ (unitary state) มีวิวัฒนาการมาจนถึงจุดนี้, จึงสอดคล้องกับความเป็นจริงและเจตนารมณ์ของคนไทยทั้งประเทศ.

มาตรา ๒ ไม่แก้ไข

ข้อสังเกต เพราะประเทศไทยมีการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขอยู่คู่กับประชาชนชาวไทยมา ๗๐๐ ปี, เป็นหลักชัยและเป็นสถาบันหลักของสังคม. พระราชกรณียกิจของบูรพมหากษัตริยาธิราชเจ้า, มีส่วนนำไปสู่สยามประเทศอันรุ่งเรือง. พระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขที่เหล่าพสกนิกรมีความจงรักภักดีและชื่นชมอย่างยั่งยืน.

มาตรา ๓ ไม่แก้ไข

ข้อสังเกต เพราะอำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชนชาวไทย สอดคล้องกับหลักการ popular sovereignty, หรือ vox populi vox Dei, เสียงประชาชนคือเสียงสวรรค์. พระมหากษัตริย์ผู้ทรงเป็นพระประมุขทรงใช้อำนาจดังกล่าวผ่าน 3 อำนาจ คือ นิติบัญญัติ, บริหาร, ตุลาการ สอดคล้องกับระบอบประชาธิปไตยในระบบรัฐสภา, และผสมผสานระบบวิวัฒนาการการปกครองระบอบประชาธิปไตยของประเทศไทย.

มาตรา ๔ ไม่แก้ไข

ข้อสังเกต เพราะศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์เป็นเรื่องศักดิ์สิทธิ์, มีความสำคัญพอๆ กับสิทธิเสรีภาพ. แม้แต่รัฐธรรมนูญในต่างประเทศ เช่น เยอรมนี ได้ระบุรับรองไว้. คนไทยเป็นชาติที่ยิ่งในเกียรติและศักดิ์ศรี, การรับรองไว้ในรัฐธรรมนูญจึงสอดคล้องกับวัฒนธรรมการเมืองไทย.

มาตรา ๕ ไม่แก้ไข

ข้อสังเกต เพราะประเทศไทยประกอบด้วยประชากรหลายเผ่าพันธุ์, หลากศาสนา, และมีวัฒนธรรมประเพณีที่แตกต่างกัน. แต่ทุกคนมีความเสมอภาคกันภายใต้รัฐธรรมนูญและพระบรมโพธิสมภารของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว.

มาตรา ๖ ไม่แก้ไข เพราะหลักการนี้เป็นการยกให้รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุด.

ข้อสังเกต ในทางปฏิบัติยังมีเจ้าหน้าที่ที่มีการกระทำขัดแย้งกับสิทธิขั้นมูลฐาน. การบังคับกฎหมายจะต้องมีการปรับปรุงแก้ไขอย่างเร่งด่วน, โดยเฉพาะอย่างยิ่งการบังคับกฎหมาย (law enforcement).

มาตรา ๗ ไม่แก้ไข

ข้อสังเกต เพราะรัฐธรรมนูญไม่สามารถจะเขียนครอบคลุมได้ทุกอย่าง, จำเป็นต้องใช้ประเพณีปฏิบัติที่ถูกต้องในอดีตและเป็นประโยชน์ในการแก้ปัญหา, และโดยเฉพาะอย่างยิ่งการแก้ปัญหาที่เป็นทางตันทางการเมือง, ใกล้เคียงกับมาตรา ๔ ของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์, และสอดคล้องกับประเพณีการปกครองระบอบประชาธิปไตยของอังกฤษ ซึ่งใช้ประเพณีเป็นหลัก.

หมวด ๒

พระมหากษัตริย์

มาตรา ๘ องค์พระมหากษัตริย์ทรงดำรงอยู่ในฐานะอันเป็นที่เคารพสักการะ ผู้ใดจะละเมิดมิได้ ผู้ใดจะกล่าวหาหรือฟ้องร้องพระมหากษัตริย์ในทางใด ๆ มิได้.

มาตรา ๙ พระมหากษัตริย์ทรงเป็นพุทธมามกะและทรงเป็นอัครศาสนูปถัมภก.

มาตรา ๑๐ พระมหากษัตริย์ทรงดำรงตำแหน่งจอมทัพไทย.

มาตรา ๑๑ พระมหากษัตริย์ทรงไว้ซึ่งพระราชอำนาจที่จะสถาปนาฐานันดรศักดิ์และพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์.

มาตรา ๑๒ พระมหากษัตริย์ทรงเลือกและทรงแต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิเป็นประธานองคมนตรีคนหนึ่ง, และองคมนตรีอื่นอีกไม่เกินสิบแปดคนประกอบเป็นคณะองคมนตรี.

คณะองคมนตรีมีหน้าที่ถวายความเห็นต่อพระมหากษัตริย์ในพระราชกรณียกิจทั้งปวงที่พระมหากษัตริย์ทรงปรึกษา, และมีหน้าที่อื่นตามที่บัญญัติในรัฐธรรมนูญนี้.

มาตรา ๑๓ การเลือกและแต่งตั้งองคมนตรี, หรือการให้องคมนตรีพ้นจากตำแหน่ง ให้เห็นไปตามพระราชอัชฌาศัย.

ให้ประธานรัฐสภาเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการแต่งตั้งประธานองคมนตรี, หรือให้ประธานองคมนตรีพ้นจากตำแหน่ง.

ให้ประธานองคมนตรีเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการแต่งตั้งองคมนตรีอื่น, หรือให้องคมนตรีอื่นพ้นจากตำแหน่ง.

มาตรา ๑๔ องคมนตรีต้องไม่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร, สมาชิกวุฒิสภา, กรรมการการเลือกตั้ง, ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา, กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ, ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ, ตุลาการศาลปกครอง, ตุลาการศาลการเมือง, กรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ, กรรมการตรวจเงินแผ่นดิน, ข้าราชการซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำ, พนักงานรัฐวิสาหกิจ, เจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ, หรือสมาชิกหรือเจ้าหน้าที่ของพรรคการเมือง, และต้องไม่แสดงการฝักใฝ่ในพรรคการเมืองใด ๆ.

มาตรา ๑๕ ก่อนเข้ารับหน้าที่, องคมนตรีต้องถวายสัตย์ปฏิญาณต่อพระมหากษัตริย์ด้วยถ้อยคำดังต่อไปนี้

“ข้าพระพุทธเจ้า (ชื่อผู้ปฏิญาณ) ขอถวายสัตย์ปฏิญาณว่า ข้าพระพุทธเจ้าจะจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์ และจะปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต เพื่อประโยชน์ของประเทศและประชาชน, ทั้งจะรักษาไว้และปฏิบัติตามซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยทุกประการ”.

มาตรา ๑๖ องคมนตรีพ้นจากตำแหน่งเมื่อตาย, ลาออก, หรือมีพระบรมราชโองการให้พ้นจากตำแหน่ง.

มาตรา ๑๗ การแต่งตั้งและการให้ข้าราชการในพระองค์และสมุหราชองครักษ์พ้นจากตำแหน่ง ให้เป็นไปตามพระราชอัชฌาศัย.

คำอธิบาย

หมวด ๒ หมวดพระมหากษัตริย์ ตั้งแต่มาตรา ๘-๒๕ ไม่แก้ไข (ยกเว้นมาตรา ๑๔)

ข้อสังเกต เพราะเขียนไว้ครอบคลุมดีแล้ว. ระบอบปกครองในแบบประชาธิปไตยที่มีวิวัฒนาการมาตั้งแต่วันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๔๗๕ มาจนถึงปัจจุบัน, เป็นระบอบที่สถาบันพระมหากษัตริย์อยู่เคียงคู่กับรัฐธรรมนูญและประชาชนชาวไทย. เนื่องจากประวัติวิวัฒนาการของการปกครองบริหารของประเทศไทยมีลักษณะพิเศษในตัวเอง, จึงไม่สมควรที่จะนำหลักการต่างประเทศมาถือเป็นบรรทัดฐานอย่างตายตัว, และที่สำคัญสถาบันพระมหากษัตริย์และประชาชนอยู่คู่กันเป็นเวลากว่า ๗๐๐ ปี. ดังนั้น บทบัญญัติทั้งหลายที่อยู่ในหมวดนี้, จึงสอดคล้องกับปรัชญา, วัฒนธรรม, การเมือง, ความเป็นมาของประวัติศาสตร์, สภาพความเป็นจริงของสังคมไทยอย่างแท้จริง, จึงไม่จำเป็นต้องแก้ไข.

มาตรา ๑๔ แก้ไข

เหตุผล เพิ่มตุลาการศาลการเมือง เนื่องจากการจัดตั้งศาลการเมืองขึ้นใหม่ ตามมาตรา ๒๘๐ ทวิ.

มาตรา ๑๘ ในเมื่อพระมหากษัตริย์จะไม่ประทับอยู่ในราชอาณาจักรหรือจะทรงบริหารพระราชภาระไม่ได้ด้วยเหตุใดก็ตาม, จะได้ทรงแต่งตั้งผู้ใดคนหนึ่งเป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ และให้ประธานรัฐสภาเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ.

มาตรา ๑๙ ในกรณีที่พระมหากษัตริย์มิได้ทรงแต่งตั้งผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ตามมาตรา ๑๘, หรือในกรณีที่พระมหากษัตริย์ไม่สามารถทรงแต่งตั้งผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์เพราะยังไม่ทรงบรรลุนิติภาวะ, หรือเพราะเหตุอื่น, ให้คณะองคมนตรีเสนอชื่อผู้ใดคนหนึ่งซึ่งสมควรดำรงตำแหน่งผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ต่อรัฐสภาเพื่อขอความเห็นชอบ. เมื่อรัฐสภาให้ความเห็นชอบแล้ว, ให้ประธานรัฐสภาประกาศในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์แต่งตั้งผู้นั้นเป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์.

ในระหว่างที่สภาผู้แทนราษฎรสิ้นอายุ, หรือสภาผู้แทนราษฎรถูกยุบ ให้วุฒิสภำทำหน้าที่รัฐสภาในการให้ความเห็นชอบตามวรรคหนึ่ง.

มาตรา ๒๐ ในระหว่างที่ไม่มีผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๘ หรือมาตรา ๑๙ ให้ประธานองคมนตรีเป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์เป็นการชั่วคราวไปพลางก่อน.

ในกรณีที่ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ซึ่งได้รับการแต่งตั้งตามมาตรา ๑๘ หรือมาตรา ๑๙ ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้ประธานองคมนตรีทำหน้าที่ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์เป็นการชั่วคราวไปพลางก่อน.

ในระหว่างที่ประธานองคมนตรีเป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ตามวรรคหนึ่ง, หรือในระหว่างที่ประธานองคมนตรีทำหน้าที่ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ตามวรรคสอง, ประธานองคมนตรีจะปฏิบัติหน้าที่ในฐานะเป็นประธานองคมนตรีมิได้. ในกรณีเช่นนี้ให้คณะองคมนตรีเลือกองคมนตรีคนหนึ่งขึ้นทำหน้าที่ประธานองคมนตรีเป็นการชั่วคราวไปพลางก่อน.

มาตรา ๒๑ ก่อนเข้ารับหน้าที่, ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ซึ่งได้รับการแต่งตั้งตามมาตรา ๑๘ หรือมาตรา ๑๙ ต้องปฏิญาณตนในที่ประชุมรัฐสภาด้วยถ้อยคำดังต่อไปนี้

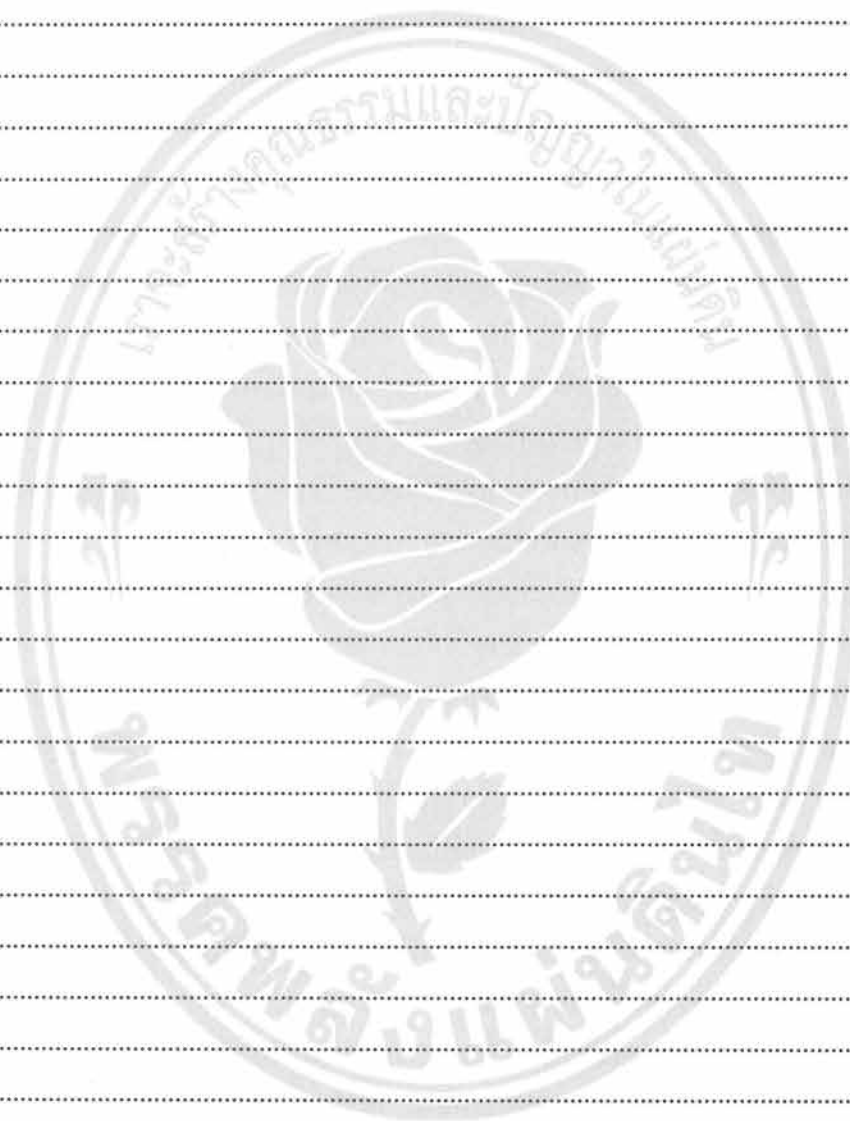
“ข้าพเจ้า (ชื่อผู้ปฏิญาณ) ขอบปฏิญาณว่า ข้าพเจ้าจะจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์ (พระปรมาภิไธย), และจะปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต เพื่อประโยชน์ของประเทศและประชาชน, ทั้งจะรักษาไว้และปฏิบัติตามซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยทุกประการ”.

ในระหว่างที่สภาผู้แทนราษฎรสิ้นอายุ, หรือสภาผู้แทนราษฎรถูกยุบ ให้วุฒิสภำทำหน้าที่รัฐสภาตามมาตรา ๑๙.

มาตรา ๒๒ ภายใต้บังคับมาตรา ๒๑, การสืบราชสมบัติให้เป็นไปโดยนัยแห่งกฎหมายเทียบราลว่าด้วยการสืบราชสันตติวงศ์ พระพุทธศักราช ๒๔๖๗.

การแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายเทียบราลว่าด้วยการสืบราชสันตติวงศ์ พระพุทธศักราช ๒๔๖๗ เป็นพระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์โดยเฉพาะ. เมื่อมีพระราชดำริประการใดให้คณะองคมนตรีจัดทำร่างกฎหมายเทียบราลแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายเทียบราลเดิมขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายเพื่อมีพระราชวินิจฉัย. เมื่อทรงเห็นชอบและทรงลงพระปรมาภิไธยแล้ว, ให้ประธานองคมนตรีดำเนินการแจ้งประธานรัฐสภาเพื่อให้

คำอธิบาย

ประธานรัฐสภาแจ้งให้รัฐสภาทราบ, และให้ประธานรัฐสภาลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ. และเมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับเป็นกฎหมายได้.

ในระหว่างที่สภาผู้แทนราษฎรสิ้นอายุ, หรือสภาผู้แทนราษฎรถูกยุบ ให้วุฒิสภำทำหน้าที่รัฐสภาในการรับทราบตามวรรคสอง.

มาตรา ๒๓ ในกรณีที่ราชบัลลังก์หากว่างลงและเป็นกรณีที่พระมหากษัตริย์ได้ทรงแต่งตั้งพระราชทายาทไว้ตามกฎหมายแล้วแต่ยังขาดการสืบราชสันตติวงศ์ พระพุทธศักราช ๒๕๖๓ แล้ว, ให้คณะรัฐมนตรีแจ้งให้ประธานรัฐสภาทราบ. และให้ประธานรัฐสภาเรียกประชุมรัฐสภาเพื่อรับทราบ, และให้ประธานรัฐสภาอัญเชิญองค์พระรัชทายาทขึ้นทรงราชย์เป็นพระมหากษัตริย์สืบไป, แล้วให้ประธานรัฐสภาประกาศให้ประชาชนทราบ.

ในกรณีที่ราชบัลลังก์หากว่างลงและเป็นกรณีที่พระมหากษัตริย์มิได้ทรงแต่งตั้งพระราชทายาทไว้ตามวรรคหนึ่ง ให้คณะองคมนตรีเสนอพระนามผู้สืบราชสันตติวงศ์ตามมาตรา ๒๒ ต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อเสนอต่อรัฐสภาเพื่อรัฐสภาให้ความเห็นชอบ. ในการนี้ จะเสนอพระนามพระราชธิดาก็ได้. เมื่อรัฐสภาให้ความเห็นชอบแล้วให้ประธานรัฐสภาอัญเชิญองค์ผู้สืบราชสันตติวงศ์ขึ้นทรงราชย์เป็นพระมหากษัตริย์สืบไป, แล้วให้ประธานรัฐสภาประกาศให้ประชาชนทราบ.

ในระหว่างที่สภาผู้แทนราษฎรสิ้นอายุ, หรือสภาผู้แทนราษฎรถูกยุบ ให้วุฒิสภำทำหน้าที่รัฐสภาในการรับทราบตามวรรคหนึ่ง, หรือให้ความเห็นชอบตามวรรคสอง.

มาตรา ๒๔ ในระหว่างที่ยังไม่มีประกาศอัญเชิญองค์พระรัชทายาท, หรือองค์ผู้สืบราชสันตติวงศ์ขึ้นทรงราชย์เป็นพระมหากษัตริย์ตามมาตรา ๒๓ ให้ประธานองคมนตรีเป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์เป็นการชั่วคราวไปพลางก่อน. แต่ในกรณีที่ราชบัลลังก์ว่างลงในระหว่างที่ได้แต่งตั้งผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ไว้ตามมาตรา ๑๘ หรือมาตรา ๑๙, หรือระหว่างเวลาที่ประธานองคมนตรีเป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ตามมาตรา ๒๐ วรรคหนึ่ง, ให้ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์นั้นๆ แล้วแต่กรณี เป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ต่อไป. ทั้งนี้ จนกว่าจะได้ประกาศอัญเชิญองค์พระรัชทายาทหรือองค์ผู้สืบราชสันตติวงศ์ขึ้นทรงราชย์เป็นพระมหากษัตริย์. ในกรณีที่ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ซึ่งได้รับการแต่งตั้งไว้และเป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ต่อไปตามวรรคหนึ่งไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ให้ประธานองคมนตรีทำหน้าที่ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์เป็นการชั่วคราวไปพลางก่อน.

ในกรณีที่ประธานองคมนตรีเป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ตามวรรคหนึ่ง, หรือทำหน้าที่ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์เป็นการชั่วคราวตามวรรคสอง, ให้นับทบัญญัติมาตรา ๒๐ วรรคสามมาใช้บังคับ.

มาตรา ๒๕ ในกรณีที่คณะองคมนตรีจะต้องปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา ๑๘, หรือมาตรา ๒๓ วรรคสอง, หรือประธานองคมนตรีจะต้องปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา ๒๐ วรรคหนึ่งหรือวรรคสอง, หรือมาตรา ๒๔ วรรคสอง, และอยู่ในระหว่างที่ไม่มีประธานองคมนตรีหรือมีแต่ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้คณะองคมนตรีที่เหลืออยู่เลือกองคมนตรีคนหนึ่งเพื่อทำหน้าที่ประธานองคมนตรี, หรือปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา ๒๐ วรรคหนึ่งหรือวรรคสอง, หรือตามมาตรา ๒๔ วรรคสาม, แล้วแต่กรณี.